

KULTURA SAILAREN GOGOETA MODUKO KONTSIDERAZIOAK

Bizi-itxaropena dela eta

MIKEL ETXEBARRIA

Jakinkizunak, S.L.-k argitaratzen duen *Jakin* aldizkariaren 83 zenbakidun alean agertutako *Bizi-itxaropena* izeneko diagnosi artikuluan esandakoa dela eta, hona hemen, zure zuzendaritzapeko aldizkariaren hurrengo zenbakiren batean agertu nahi izatekotan, aldizkarigintzarekiko politikaren inguruan Kultura Sailak egin nahi dituen gogoeta moduko kontsiderazio batzuk:

- Euskarazko aldizkari orok bizi duen egoera ez-normalak eragindako gaindefizitari aurre egiten laguntzeko moduko dirulaguntzak —Eusko Legebiltzarrak hornitzen dizkigun urtean urteko aurrekontu-baliabideen arabera, jakina— ematea izan

du helburu Kultura Sailak azken urteotan. Eta helburu horren azpian dagoen filosofia, euskarazko aldizkarien aldeko *diskriminazio positiboa* izenez ezagutzen dugun kontzeptuan datza.

Hona hemen, adibide gisa, aurten emandako dirulaguntzek estalitako defiziten batezbesteko portzentaiak:

- Aldizkari nazionaletan, %33,6
- Herrietako aldizkarietan, %31,5

Nolanahi ere, euskarazko aldizkari orok duen defizit oso-oso estaltzeko beste dirurik ez du Kultura Sailak, ezta inoiz edukiko ere. Eta izanda ere, ez luke bere burua joko horretara makurtuko, euskarazko aldizkarigintza Administrazioetik bertatik ofizialduko edo normalduko bailitzateke, ez, ordea, gizar-tean bertan normalizatuko.

- Dirulaguntzak banatzerakoan erabili izan diren irizpideetan urte batetik bestera aldaketak gertatu badira ere, ageriko konstatazio hori ez da, ordea, Kultura Sailak aldizkarigintzarekiko *omen* duen horizonte argirik ezaren islada, besteentzako erabat subjektiboa izan daitekeen *gure* objektibotasunaren bila emandako nahitaezko aurrerapausoen ondorio zuzena baizik. Bestalde, plangintza jakin baterako araudi orok ez du, gure ustez, ezin mugitu edota ukituzkoa izan behar, immobilista, alegia. Izan ere, ongi hausnartu ondorengo aldaketek eta berrikuntzek ematen diote bizitasuna eta sinesgarritasuna plangintza jakin baten garapenari.

Ez genuke puntu honekin bukatu nahi honako hau errepikatu eta gogorarazi gabe: aldizkarigintzarako deialdiaren funtzionamendu hobe baterako onuragarri gerta daitezkeen aldaketak (ez oinarrizko filosofiari loturikoak, funtzionamenduari dagozkionak baizik) etengabe ari gara sartzen eta erabiltzen ditugun irizpideen komenigarritasunaz edonorekin hitz egiteko prest agertu dugu geure burua behin eta berriro.

- Euskarazko aldizkari guztiak, nazionalak zein herrieta-koak, zaku edo pakete berean —deialdi berean, alegia— sartu baditugu ere, bi aldizkari-multzo nagusi horietako bakoitzari eman izan zaion tratamendua diferentea izan da: bai erabilitako

diru-kopuruan (nazionalentzako %55 eta herrietakoentzako %45), bai dirulaguntzaren zenbatekoa kalkulatzeko erabiltzen ditugun parametroetan, bai parametroetako bakoitzari ematen zaion zenbakizko balioztapenean. Hori horrela delako froga gisa, hona hemen aldizkarietako defizitak zuzentzeko erabiltzen dugun indizearen kalkulurako formula eta bere eraketa:

a) Aldizkari nazionalak

$$Iz_i = \frac{\sum_{i=1}^n P_i N_i}{100}$$

izanik,

Iz_i : Batezbesteko autofinantzaketa-indizearekiko desbideraketa negatiboaren eraginez sortzen den defizit berriaren indize zuzentzailea

P_i : Zuzenketarako parametroak eta beren balioak

N_i : Parametroen aldagaietako bakoitzaren balioa

PARAMETROAK ETA BEREN BALIOAK (P_i)	ALDAGAIK	N_i	$P_i N_i$
MAIZTASUNA (25)	Astekaria	1	25
	Hamaboskaria	0,95	23,75
	Hilabetekaria	0,9	22,5
	Bihilabetekaria	0,8	20
	Hiruhilabetekaria	0,7	17,5
	Lauhilabetekaria	0,6	15
	Seihilabetekaria	0,5	12,5
ORRIALDE-KOPURUA (20)	OK \geq 100	1	20
	80 \square OK < 100	0,9	18
	65 \square OK < 80	0,8	16
	50 \square OK < 65	0,7	14
	25 \square OK < 50	0,6	12
	OK < 25	0,5	10

TIRADA (15)	$T \geq 5.000$	1	15
	$4.000 \leq T < 5.000$	0,9	13,5
	$3.000 \leq T < 4.000$	0,8	12
	$2.000 \leq T < 3.000$	0,7	10,5
	$1.500 \leq T < 2.000$	0,6	9
	$1.000 \leq T < 1.500$	0,55	8,25
	$T < 1.000$	0,5	7,5
AUTOFINANTZAKETA (30)	$0,9 \leq A \leq 1$	1	30
	$0,8 \leq A < 0,9$	0,95	28,5
	$0,7 \leq A < 0,8$	0,85	25,5
	$0,6 \leq A < 0,7$	0,75	22,5
	$0,5 \leq A < 0,6$	0,6	18
	$0,4 \leq A < 0,5$	0,45	13,5
	$0,3 \leq A < 0,4$	0,3	9
	$0,2 \leq A < 0,3$	0,15	4,5
	$A < 0,2$	0,00	0,00
EDUKIA (10)	Haur eta gazteentzakoak	1	10
	Informazio orokorrekoak	1	10
	Euskara ikasten dihardutenentzakoak	1	10
	Zientzi dibulgaziokoak	0,9	9
	Giza zientzietakoak	0,8	8
	Literaturakoak	0,7	7
	Bertsolaritzakoak	0,7	7
	Pentsamendukoak	0,6	6
	Soziolinguistika eta pedagogiakoak	0,5	5
	Itzulpen eta terminologiakoak	0,5	5

a) Herrietako aldizkariak

$$Iz_i = \frac{\sum_{i=1}^n PiNi}{100}$$

izanik,

Iz_i : Batezbesteko autofinantzaketa-indizearekiko desbideraketa negatiboaren eraginez sortzen den defizit berriaren indize zuzentzailea

P_i : Zuzenketarako parametroak eta beren balioak

N_i : Parametroen aldagaietako bakoitzaren balioa

PARAMETROAK ETA BEREN BALIOAK (P_i)	ALDAGAIK	N_i	$P_i N_i$
MAIZTASUNA (30)	Astekaria	1	30
	Hamaboskaria	0,85	25,5
	Hilabetekaria	0,7	21
	Bihilabetekaria	0,55	16,5
	Hiruhilabetekaria	0,5	15
ORRIALDE-KOPURUA (20)	OK 40	1	20
	35 \square OK < 40	0,85	17
	30 \square OK < 35	0,7	14
	20 \square OK < 30	0,55	11
	OK < 20	0,5	10
TIRADA (15)	T 5.500	1	15
	5.000 \square T < 5.500	0,9	13,5
	4.000 \square T < 5.000	0,8	12
	3.500 \square T < 4.000	0,7	10,5
	2.000 \square T < 3.500	0,6	9
	1.000 \square T < 2.000	0,55	8,25
	T < 1.000	0,5	7,5
AUTOFINANTZAKETA (35)	0,9 \square A \square 1	1	35
	0,8 \square A < 0,9	0,95	33,25
	0,7 \square A < 0,8	0,85	29,75
	0,6 \square A < 0,7	0,75	26,25
	0,5 \square A < 0,6	0,6	21
	0,4 \square A < 0,5	0,45	15,75
	0,3 \square A < 0,4	0,3	10,5
	0,2 \square A < 0,3	0,15	5,25
	A < 0,2	0,00	0,00

• Azken urteotan Kultura Sailak jasan behar izan dituen aurrekontu-murrizketen ondorioz euskaraz argitaratzen den aldizkari-kopurua eta horientzako erabilitako diru-kopurua neurri berean gehitu ez badira ere, Kultura Sailak hamaika

eta bi ahalegin egin izan ditu aldizkarigintzarako diru-partida, besterik ezean, mantendu ahal izateko. Hondoan jota zegoen ekonomia krisialditik ateratzen ari omen gareneko oraingo egoera honek etorkizun ekonomiko oparoagoa ekarriko ahal dio kinka larrian bizi izanda ere, bere buruari tinko eusten jakin izan duen aldizkarigintzari!

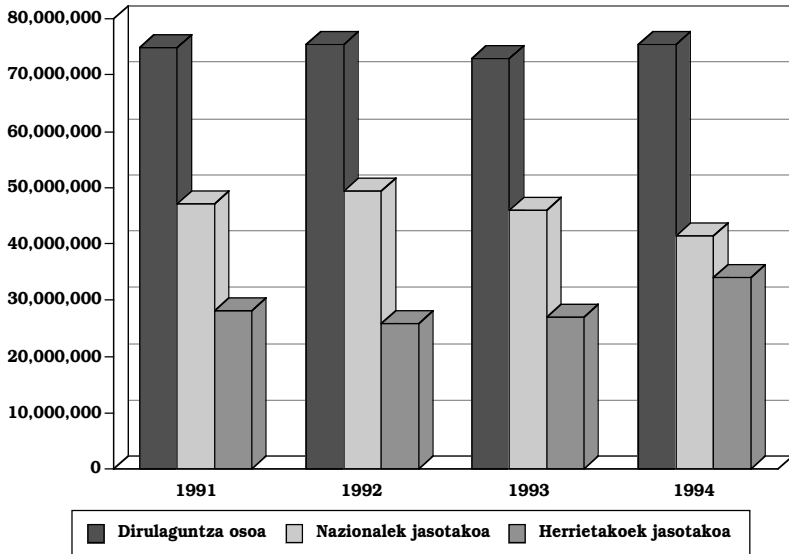
- Aldizkari batzuen eta beste batzuen dirulaguntza-jaitzieran ikusten ez den proportzionalitateak badu zerikusi handiagoa aurreko legegintzaldiaren hondarrean bukatutzat emandako egoera puntual jakin batzuekin, azken hiruzpalau urteotan indarrean egon den deialdiarekin baino.

- Azken urteotan ugariagotzen ari zaigun herrietako aldizkarigintza kontuan hartu beharreko fenomeno sozial garrantzitsua da eta horrek dakarren izugarritzko kostuari aurre egin behar izan diogu. Horrek ez du esan nahi, ezta pentsatu ere, Kultura Sailak zabalkunde nazionaleko aldizkariak eta herrietakoak elkarren aurka lehiatzen jartzeko asmoa duenik. *Nori berea da legea* dioen esaera zaharrari tinko eusten dio Kultura Sailak. Ez dugu ez irabazle, ez galtzailerik!

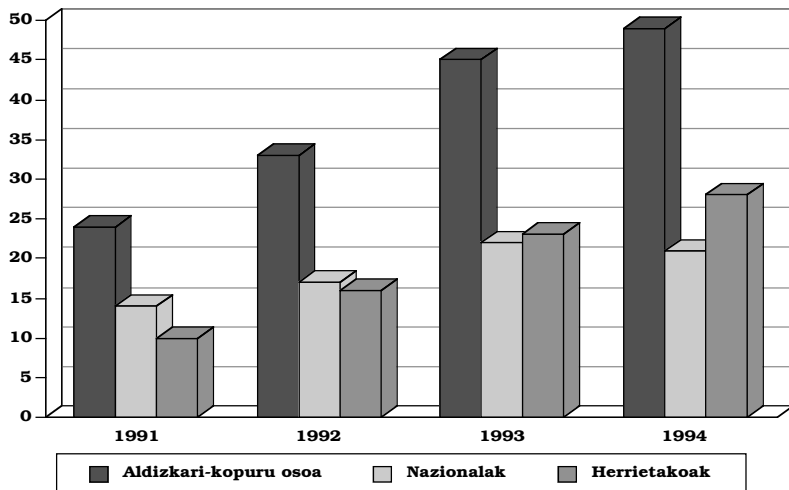
Hona hemen azken legegintzaldian emandako dirulaguntzen laburpena:

		DIRU-PARTIDA OSOAREN BANAKETA		ALDIZKARI-KOPURUA	
URTEA	DIRULAGUNTZA OSOA	NAZIONALAK	HERRIE- TAKOAK	NAZIONALAK	HERRIE- TAKOAK
1991	75.000.000	47.000.000	28.000.000	14	10
1992	75.500.000	49.500.000	26.000.000	17	16
1993	73.000.000	46.000.000	27.000.000	22	23
1994	75.500.000	41.500.000	34.000.000	21	28
	299.000.000	184.000.000	115.000.000	74	77

1991tik 1994ra bitarteko dirulaguntzen garapena

1991tik 1994ra bitarteko aldizkarien hazkundera

- Kasuan kasuko aldizkariak aitortutako **defizit errealak** (aurrikusitako diru-sarreraren eta diru-irteeren arteko aldeak), hainbat parametro ren konbinaketaz zuzendutako defizit horren arabera **erabakitako dirulaguntzak** eta **aurrikusitako diru-irteeren justifikazioak** banatu ezineko hirukote bat osatzen dute.

- Kasuan kasuko dirulaguntza aldizkariak aitortutako defizit erreal zuzenduaren arabera izan ohi denez, likidazioak ere aipatu defizita eragiten duten diru-irteeren arabera izan behar du.

- Diru-irteerak inork puztuko ez baditu, aurrikusitakoak eta justifikatutakoak berdin-berdinak izatea beharrezko dugu.

- Emandako dirulaguntzaren likidazioa aurkeztutako diru-irteeren arabera egiten da, ez aurrikusitako defizitaren arabera.

Hala ere, artikulua *defizitaren jaitsiera* kontzeptua behin baino gehiagotan aipatzen duela ikusita, hurrengo bereizketa nahi dugu egin:

a) Aldizkariaren benetako diru-sarrerak aurrikusitakoak baino handiagoak direneko kasuak: horrelakoetan gertatutako defizitaren jaitsierak —gestioa edo kudeaketa ona izan delako seinale— ez dakar dirua itzuli beharrik.

b) Aldizkariaren benetako diru-irteerak aurrikusitakoak baino txikiagoak direneko kasuak: horrelakoetan gertatutako defizitaren jaitsierak —emandako hitza janda izan delako seinale— dirulaguntzaren % zati bat administrazioari bueltatu beharra du ondorio zuzena.

- Norik bere neurrietara egokitutako aurrekontu errealak —horretarako beharrezko izan daitezen era askotako neurriak harturik— prestatzea eta horri tinko eustea da, gure ustez, irentsi ezineko defizitak ez sortarazteko modu bakarra.

- Kazetari euskaltzale batek behin esandakoa gure eginik, euskarazko aldizkariak behar duten dirulaguntza da erabaki beharrekoa. Instituzioetatik jasotako dirulaguntzarekin ezin bizi denak, gaizki egin ditu kalkuluak. Baina egin dituenak bakarrik du errua eta erantzukizuna.